

# ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πρώτος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 40, ἐν τῇ ἀλλοθ. φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἐκάστ. ἔτους καὶ εἰνε ἑτησίαι — Τιμὴ προηγ. φύλλον λ. 30 — Γραφ. τῆς Διευθυνσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6.

27 Ἰουνίου 1876

Μετὰ τοῦ παρόντος φυλλαδίου, συμπληρουμένου τοῦ Α' τόμου τῆς Ἑστίας, δίδονται τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς ὁ «Πίναξ τῶν περιεχομένων» ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ καὶ τὸ ἐξώφυλλον.

Ὁ Α' τόμος εὐρίσκεται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας καὶ πωλεῖται ἀντὶ φράγκων 6.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

## ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. BENIAMIN OYEB,

καὶ ἀποστολὴ δι' αὐτῆς δέκα χρυσῶν Λουδοβικεῖων.

Ἐν Τασσῇ, τὴν 22 ἀπριλίου 1784.

Φίλιτατέ μου κύριε,

Ἐλαβα τὴν ἐπιστολὴν σας τῶν 15 τρέχοντος, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ἐπισυνημμένον Ὑπόμνημα. Ἡ ἐκθεσις τῆς καταστάσεως τῶν αὐτόθι πραγμάτων μὲ λυπεῖ μεγάλως. Σὰς στέλλω διὰ τῆς παρουσίας μικρὸν συνάλλαγμα ἐκ δέκα χρυσῶν Λουδοβικεῖων. Δὲν ἐννοῶ ὅτι σὰς δίδω αὐτὸ τὸ ποσόν, ἀλλὰ σὰς τὸ δανεῖζω. Ὅταν ἐπανέλθετε, ἐν καλῇ ὑπολήψει, εἰς τὴν πατρίδα σας, δὲν θὰ λείψετε βεβαίως νὰ λάβετε μέρος εἰς ἔντιμον καὶ ἐπικερδῆ τινὰ ἐπιχείρησιν, ἣτις θὰ σὰς βάλῃ εἰς θέσιν νὰ πληρώσετε ὅλα σας τὰ χρέη. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν ἀπαντήσετε ἀνθρωπὸν τινὰ τίμιον εὐρισκόμενον εἰς ἔνδειαν θμοῖαν μὲ τὴν σημερινὴν ἐδικὴν σας, θέλετε θεωρήσει ἐξωφλημένον τὸ πρὸς ἐμὲ χρέος σας, δανειζοντες εἰς αὐτὸν τὸ ποσὸν τοῦτο, καὶ παρραγγέλλοντες αὐτὸν νὰ ἐξοφλήσῃ διὰ παρομοίας ἄλλης πράξεως τὸ χρέος του, ὅταν ἐπίσης εὐρεθῇ εἰς θέσιν νὰ τὸ πράξῃ, καὶ εὐρῇ ὡς ὑμεῖς τὴν εὐκαιρίαν. Ἐλπίζω ὅτι τὰ δέκα ταῦτα Λουδοβικεῖα θὰ περάσουν οὕτως ἀπὸ πολλὰς χεῖρας πρὶν μεταθεῖν εἰς τὰς χεῖρας ἀνθρώπου τινὸς ἀχρείου δικόπτοντος τὴν πορείαν των. Τὸ μέτρον τοῦτο μεταχειρίζομαι, θέλων νὰ κάμω πολὺ καλὸν δι' ὀλίγων χρημάτων. Δὲν εἶμαι τόσον πλούσιος ὥστε νὰ δαπανήσω πολὺ εἰς ἔργα θεάρεστα, καὶ διὰ τοῦτο καταφεύγω εἰς τὸ τέχνασμα τοῦτο ἐπιθυμῶν νὰ κατορθώσω δι' ὀλίγων ὅ,τι δὲν δύναμαι διὰ πολλῶν. Ἐπευχόμενος ὑμῖν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς ἐκδόσεως τοῦ Ὑπομνήματός σας καὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας σας, διατελῶ, φίλιτατέ μου κύριε, μετὰ τῆς δεούσης ὑπολήψεως, ὅλως ὑμέτερος κτλ.

## ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

συγγράψαντα κατὰ τῆς θείας Προνοίας.<sup>1</sup>

Ἀνέγνων μετὰ προσοχῆς τινος τὸ χειρόγραφόν σας. Διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ περιεχομένου ἐπιχειρήματος, δι' οὗ ἀρνεῖσθε τὴν ὑπαρξίν εἰδικῆς Προνοίας τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, καίτοι παραδεχόμενοι τὴν γενικὴν Πρόνοιαν Αὐτοῦ, ἀνασκάπτετε τὰς θεμελιώδεις βάσεις πάσης θρησκείας. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὅταν δὲν πιστεύωμεν εἰς εἰδικὴν τινὰ Πρόνοιαν, ἀναγνωρίζουσαν, προστατεύουσαν, ὀδηγούσαν καὶ ἐνοουσαν τοὺς ἀνθρώπους, δὲν ἔχομεν πλὴν ἀφορμὴν νὰ λατρεύωμεν τὴν θεότητα, νὰ φοβώμεθα τὴν προστασίαν Αὐτῆς. Δὲν ἐμβαίνω εἰς οὐδεμίαν συζήτησιν περὶ τῶν ἀρχῶν σας, ἂν καὶ φαίνεται ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ ἐπιθυμία σας. Πρὸς τὸ παρὸν, ἔχω μόνον νὰ σὰς εἰπῶ ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἂν καὶ οἱ λόγοι σας ἦναι λίαν ἐπιτήδειοι, καὶ ἱκανοὶ ἴσως νὰ πείσωσι τινὰς ἀναγνώστας, δὲν θὰ κατορθώσετε νὰ μεταβάλετε, ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, τὰς πεποιθήσεις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Προσθέτω μάλιστα, ὅτι ἡ δημοσίευσίς τοιαύτης συγγραφῆς δὲν θὰ ἔχῃ ἄλλο ἀποτέλεσμα, εἰμὴ νὰ προξενήσῃ πολὺ μῖσος κατ' ὑμῶν, καὶ νὰ βλάβῃ ὑμᾶς χωρὶς νὰ ὠφελήσῃ κανένα. Ὁ πτύων κατὰ τοῦ ἀνέμου πτύει τὸ πρόσωπόν του.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅμως ὅτι ἐπιτυχάνετε. Καὶ τί καλὸν νομίζετε θὰ προξενήσετε; Ἴσως, κατ' ἔσασον ἀφορᾷ ὑμᾶς προσωπικῶς, τὸ θεωρεῖτε εὐκολον νὰ ζήσετε ζωὴν ἐνάρετον χωρὶς τὴν συνδρομὴν τῆς θρησκείας, διότι εἴστε ἐνδομύχως πεπεισμένος περὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἀρετῆς, καὶ τῶν ὀλεθρίων ἀποτελεσμάτων τῆς κακίας· ἐπειδὴ ἔχετε ἐν τῷ χαρακτῆρι σταθερότητα ἀποφάσεως, δι' ἧς δύνασθε ν' ἀντισταθῆτε εἰς τοὺς πειρασμοὺς, εἰς οὓς ὑπόκεινται οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἔστω ἄγαθὴ τύχη! Ἐχετε ὅμως κατὰ νοῦν πόσον σημαντικὸν μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους σύγκειται ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀμαθῶν καὶ ἀδυνάτων· πόση ἀμφοτέρων τῶν φύλων νεολαία εἶναι ἀπειρος καὶ ἀπερίσκεπτος· ὅτι ὅλοι ἔχουν ἀνάγκην τῆς θρη-

1. Δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν δόκτορα Σταίλιν, τῆς 9 Μαρτίου 1790, ὁ Φραγκλῖνος στέλλει πρὸς αὐτὸν ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, γραφείσης πρὸ πολλοῦ, ἂν καὶ εἰν ἀναφέρῃ τὴν χρονολογίαν τῆς.

σκείας πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῶν κατὰ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς κακίας, ἰσχυροποιήσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἀρετῇ, καὶ διατήρησιν αὐτῶν ἐν τῇ ἀσκήσει αὐτῆς, ἕως ὅτου γείνη αὕτη εἰς αὐτοὺς ἕξις, ὅπερ εἶναι τὸ μόνον μέγα μέσον εἰς τὸ νὰ καταστηθῇ διαρκής. Ὑμεῖς ὁ ἴδιος ἴσως εἰς μόνην τὴν θρησκευτικὴν σας ἀνατροφὴν ὀφείλετε τὴν ἀπόκτησιν τῆς τοιαύτης ἕξεως ἐκ τῆς ὁποίας δικαίως σήμερον ὠφελεῖσθε.

Εὐκόλως δύνασθε νὰ μεταχειρισθῆτε καὶ ν' ἀναπτύξετε τὸ ὠραῖον προτέρημα τῆς διαλεκτικῆς σας εὐφυίας εἰς ἄλλα πράγματα ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνα, καὶ νὰ τεθῆτε οὕτως ἐν τῇ χορείᾳ τῶν διασημοτέρων ἡμῶν συγγραφέων. Παρ' ἡμῖν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, καθὼς παρὰ τοῖς Ὀυτεντότοις, ὥστε οἱ νέοι, πρὶν ἢ γείνωσι δεκτοὶ εἰς τὴν τῶν ἀνδρῶν κοινωνίαν, νὰ δεῖξωσι τὴν ἀνδρικότητά των ζυλοκοποῦντες τὰς μητέρας των. Πιστεύσατέ με' μὴν ἀπολύετε τὴν τρίγριν' καύσατε τὸ σύγγραμμά σας πρὶν τὸ ἰδῆ κανεῖς ἄλλος, διότι θὰ σας κάμη ἐχθρούς' καὶ οὕτω θ' ἀπαλλαχθῆτε πολλῶν κακώσεων, καὶ πολλῶν ἴσως μεταμελειῶν καὶ θλίψεων. Ἐὰν μετὰ τῆς θρησκείας οἱ ἄνθρωποι εἶναι τόσοι κακοὶ, τί θὰ γείνωσιν ἄνευ θρησκείας;

Ἐλπίζω ὅτι θὰ θεωρήσετε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὡς ἀποδείξιν φιλίας' διὸ καὶ δὲν προσθέτω οὐδεμίαν διαμαρτυρήσιν, ὑποσημειούμενος, ἀπλῶς καὶ μόνον, ὅπως ὑμέτερος κτλ.

Σ.

## ΠΕΡΙ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐνώπιον ὧν τοῦ Πιλάτου, εἶπεν· «Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ ἐῖς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀλήθειᾳ», ὁ ἡγεμὼν ἐκεῖνος τὸν ἠρώτησε μὲν· «Τί ἐστὶν ἀλήθεια;» δὲν ἐστάθη δὲ καὶ ν' ἀκούσῃ τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ.

Οὕτω πολλάκις συμβαίνει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Πολλοὶ φκίνονται ζητοῦντες νὰ μάθωσι τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὀλίγοι εἶναι διατεθειμένοι εἰς τὴν ἀκοὴν αὐτῆς, καὶ ἔτι ὀλιγώτεροι οἱ ποιοῦντες αὐτῆς πάντοτε χρῆσιν.

Καὶ ἐν τούτοις τὰ πάντα, ἐν ἡμῖν καὶ περίξ ἡμῶν, λαλοῦσιν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ τὰ πάντα μᾶς ὠθοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Τὴν ἀλήθειαν διψᾷ ἡ διάνοια· τὴν ἀλήθειαν ποθεῖ ἡ καρδία. Ὁ Θεὸς, ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἀνθρώπου, ἡ τοῦ κόσμου ὑπαρξίς εἶναι ἀλήθεια. Ἐν τῇ ἀληθείᾳ ζῶμεν, ἐν τῇ ἀληθείᾳ εἴμεθα μέλη τῆς κοινωνίας, ἐν τῇ ἀληθείᾳ πιστεύομεν εἰς Θεόν, ἐν τῇ ἀληθείᾳ νυμφεύμεθα, ἐν τῇ ἀληθείᾳ τεκνοποιούμεν, ἐν τῇ ἀληθείᾳ διανοούμεθα, ἐν τῇ ἀληθείᾳ ἐνθυμούμεθα, ἐν τῇ ἀληθείᾳ ἀγαπῶμεν, ἐν τῇ ἀληθείᾳ μανθάνομεν, ἐν τῇ ἀληθείᾳ προοδεύομεν

καὶ βελτιούμεθα, ἐν τῇ ἀληθείᾳ τέλος πάντων κλείομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς κατὰ τὸ τέρμα τοῦ ἐπιγείου τούτου βίου. Πῶς λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἀληθείας;

Μία τῶν ἐμφυτῶν καὶ ἀναλλοιώτων τοῦ ἀνθρώπου ἐπιθυμιῶν εἶναι τὸ μὴ πλανᾶσθαι. Εἶναι ποτε ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ θέλων νὰ ἐξαπατᾶται ὑπ' ἄλλου; Ἄρα δὲν εἶναι ἄνθρωπος μὴ θέλων νὰ γνωρίζῃ τὴν ἀλήθειαν. Πόθεν προέρχεται ὅτι ὑπάρχουσι τόσοι πολλοὶ οἱ ψευδόμενοι; Νομίζουσι ἄρα γε ὅτι ἡ ἀλήθεια δύναται νὰ ἦναι δικαίωμα χωρὶς νὰ ἦναι καθῆκον;

Κατὰ τρεῖς τρόπους, λέγει παλαιός τις συγγραφεὺς, ὁ ἄνθρωπος ἀπομακρύνεται τῆς ἀληθείας, ἢ ἀπ' ἀρχῆς ψευδόμενος ἐν γνώσει· ἢ τότε μὲν μὴ ἔχων σκοπὸν νὰ ψευσθῇ, μετὰ ταῦτα δὲ μεταμελούμενος καὶ ἀναιρῶν τὰ λεχθέντα· ἢ μῆτε ἀπ' ἀρχῆς μῆτε μετὰ ταῦτα ψευδόμενος ἐκουσίως, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος ἄκων νὰ παραβῇ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ. Ἐμφαίνει δὲ οὕτως, ἢ φαύλην προαίρεσιν, ἢ ἀσθενῆ κρίσιν, ἢ ἐνδεᾶ δύναμιν. Καὶ κατὰ τὰς τρεῖς αὐτὰς περιστάσεις, οἰκτρὸν εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου διαδραματιζόμενον πρόσωπον· ὅθεν, ἂν καὶ κατὰ τὰς δύο πρώτας ἦναι συνήθως καὶ κυρίως ἀξιοκατάκριτος, ὀφείλει ὅμως καὶ κατὰ τὴν τρίτην νὰ γνωρίζῃ ὅτι τότε μόνον δύναται νὰ δικαιολογηθῇ, ὅταν ἀποδείξῃ, καὶ εἰς τὸν κόσμον καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ συνείδησιν, ὅτι ἐπραξεν ὅτι ἀνθρωπίνως ἦτον εἰς αὐτὸν κατορθωτὸν, ὅτι ἐξήντησεν ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις εἰς τὸ νὰ φανῇ ἀληθής, καὶ ὅταν ἀναγράψῃ εἰς τὰ χρονικά τοῦ ἰδίου αὐτοῦ βίου, ὡς τὸ μέγιστον αὐτοῦ δυστύχημα, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ ψευσθῇ.

Κατὰ γενικωτάτην λοιπὸν ἔννοιαν ἡ ἀλήθεια ἀνήκει μόνον εἰς τὸν Θεόν· καὶ ὅτε ὁ ὁμηρικὸς Ζεὺς ἐκφωνεῖ τοὺς μεγαλοπρεπεῖς ἐκεῖνους στίχους·

«... Ὁδὲ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον, οὐδ' ἀπατηλόν, οὐδ' ἀτελεύτητον, ὅτι κεν κεφαλῇ κατανεύσω».

ἐκφράζει πᾶν ὅτι, καθ' ὑπέρτατον βαθμὸν συνάδει πρὸς τὴν Θεοῦ μεγαλειότητα. Ἐνταῦθα, λέγει ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς, ὁ Θεὸς καταδικάζει τὸ ψεῦδος καὶ κατὰ τὰς τρεῖς αὐτοῦ ἀφορμάς· τὴν μὲν φαύλην προαίρεσιν διὰ τοῦ ἀπατηλόν, τὴν δὲ ἀσθενῆ κρίσιν διὰ τοῦ παλινάγρετον, καὶ τὴν ἐνδεᾶ δύναμιν διὰ τοῦ ἀτελεύτητον.

Ἄλλ' ἂν εἰς τὸν ἄνθρωπον δὲν ἐδόθη ἡ πλήρης δύναμις, ἢ ἀπαιτουμένη ὥστε νὰ μὴ μείνῃ οὐδεὶς τῶν λόγων αὐτοῦ ἀτελεύτητος, ἐδόθη ὅμως εἰς αὐτὸν ἡ προαιρετικὴ ἀλήθεια, καὶ ἐδόθη εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε ἡ ἀλήθεια αὕτη νὰ ἦναι ἡ μόνη ἐφικτὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον τελειότης. Καὶ ἀληθῶς, καθ' ὅλα τὰ ἄλλα τῆς ἀρετῆς εἶδη, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐνάρετος μέχρι τινὸς βαθμοῦ. Ὁ βίος αὐτοῦ, χαρακτηριζόμενος δικαίως ὡς ἀγών, ἠμπορεῖ νὰ ἦναι βίος προόδου καὶ προα-